

Месопотамия

Древните гърци наричали **Месопотамия** (превежда се като **Междуречие** или **Двуречие**) земите, разположени между величествените реки **Тигър** и **Ефрат**. Тази област се простирала от планините на Армения на север до Персийския залив на юг. На запад граничела със Сирийската степ, а на изток - с планинските възвишения на Западен Иран. Благодарение на разливите на Тигър и особено на Ефрат, подобно на тези на Нил в Египет, по тези земи с богатата почва, възникнала една от най-древните цивилизации. Реките били особено важни не само като източници на влага, необходима за развитие на земеделието, но и като транспортни канали, свързващи Месопотамия със съседните страни. В началото на II-то хилядолетие пр. Хр. започнало обединение на почти цялата област около град **Вавилон**. В продължение на около 2000 години, след това обединение, Вавилон останал важен икономически и културен център, не само на Междуречието, но и в целия древен свят.

РАНЕН ПЕРИОД - От 7-мо до 4-то хилядолетие пр. Хр. бил периода на първобитно-общинния строй в земите на **Месопотамия**. Най-древните селища на територията в средната част възникнали в епохата на късния неолит. Племената, населяващи тези земи, живеели на острови, издигащи се всред блатата. Те строили своите селища върху изкуствени земни насипи. Пресушавайки обкръжаващите ги блата, създали най-древната изкуствена напоителна система. Вероятно, тези племена принадлежали към най-древните етнически групи на **Предна Азия**. Но истинските създатели на шумеро-акадската цивилизация били **шумерите**.

ШУМЕР - В началото на 3-тото хилядолетие пр. Хр., в южната част се появили градовете-държави: **Ереду**, **Ур**, **Ларса**, **Урук**, **Лагаш**, **Ума**, **Шурупак**, **Исин**, **Нипур** и **Киш**, на чиято основа възникнало

Шумерското царство. Шумерите били древен народ, известен с културата си. И до сега обаче е загадка от къде са дошли по тези земи, макар да се смята, че са се появили от района на днешна **Индия** или **Индонезия**. В легендите им се споменават високи планини и остров всред морето - тяхната древна родина, която считали, че е прародина на всички народи. Те коренно се различавали от обкръжаващите ги народи и най-вече по езика, на който говорили. В Шумер се появила за пръв път клинописната писменост (около 3300 г пр. Хр.). Пишели с клиновидни писци върху глинени плочки, които после изпичали. На такива плочки била намерена древната сага за легендарния **Гилгамеш**, който в трудни за него моменти, се

допитвал до мъдреца **Утнапицим**. Заради безмерната си почит към боговете, в древни времена **Утнапицим** бил предупреден за предстоящ потоп. Той се спасил построявайки огромен кораб, на който качил всички земни твари и семейството си. Впоследствие, заради праведния си живот, бил надарен от боговете с безсмъртие. С право се смята, че всъщност той е библейският **Ной**. Към края си **Шумер** имал периоди на разпадане, обединение, отново разпадане, докато накрая бил завладян от **Акад**.

АКАД - От 24-ти до 23-ти век пр. Хр. в центъра на **Месопотамия** възникнал **Акад**, който обединил под своя власт **Шумер** и северните райони на **Междуречието**. Основател на Акад бил **Саргон (Шарумкен)**, който взел властта с дворцов преврат. Чрез завоевателните войни, които водел, разширил територията и превърнал **Акад** в най-могъщата държава в **Предна Азия**. След неговото царуване, поредица от събития довели до западане на Акадското царство и управлението преминало в ръцете на династия от **Ур**. Тези владетели постепенно възстановили разпадащата се държава, създавайки силното **Шумеро-Акадско царство**, съществувало от края на 22-ри до началото на 20-и век пр. Хр. В края на този период, вследствие набезите на **аморейци** и **еламити**, Акад се разпаднал окончателно.

ВАВИЛОН - През второто хилядолетие пр. Хр. в долината между реките **Тигър** и **Ефрат** съществували няколко държави, всред които се откроявало **Вавилонското царство**, обединяващо обширни територии. Историята му се дели на четири периода. Първият е "**Старовавилонският период**"

(19-16 в. пр. Хр.). Тогава царувала първата **Вавилонска** или **Аморитска** династия, чийто основател бил **Сумуабум**. През този период Вавилон достига най-голям разцвет при **Хамурапи** (1792-1759 г. пр. Хр.). Той бил умел държавник, стратег, организатор и законодател, който издал сборник закони, контролиращ всички сфери на обществения живот. След Хамурапи обаче, настъпва спад на блясъка на Вавилон, а с нападението на **хетите** през 1595 г. пр. Хр. и последвалото разорение, настъпва краят на управлението на Вавилонската династия и "**Старовавилонския**" период. Вторият период е "**Средновавилонският или Каситски период**" (16-12 в. пр. Хр.), който започва след разгрома на Вавилон от **хетите**.

Каситите навлезли в Месопотамия след смъртта на Хамурапи. Те възприели богатата вавилонска култура и каситската аристокрация постепенно се сляла с вавилонската. В този

период започва обаче зависимостта на Вавилон от **Египет** и **Хетското царство**. Каситската династия завършва окончателно съществуването си по време на войните с **Асирия** и **Елам**.

В средата на 12 в. пр. Хр. Вавилон бил завладян от **Елам**. Постепенно съпротива срещу завоевателите се зародила в град **Исин** и едва при **Навуходоносор I** (1126-1105 г. пр. Хр.) нашествениците били изгонени и отново настъпил разцвет. От края на 9-ти в. пр. Хр. до края на периода цялото царство било подложено на нападения и било разрушавано от **арамейските племена, Асирия** и **Елам**.

В началото на 626 г. пр. Хр. избухнало въстание против асирийското владичество, оглавено от **Набопаласар**, който след утвърждаване на властта си, основал **халдейската (нововавилонската)** династия. Тук бил и седеметажният **зикурат** (стъпаловидна пирамида) "**Етеменанки**", с височина 91 метра - прочутата **Вавилонска кула**, описана в Библията. Тук били "**Висящите градини на Семирамида**" - едно от седемте чудеса на света. Градът бил опасан от двойна стена, достигаща до 14 метра и ров, пълен с вода. След смъртта на Навуходоносор II, започнали междуособици за завладяване на престола. В същото време край източните граници се появили **персите**, завладяли вече **Мидия** и започнали настъпление към **Вавилон**. Не срещайки сериозна съпротива, през октомври 639 г. пр. Хр. персийският цар **Кир II** влязъл във Вавилон. Така завършва последният период от историята на царството.

АСИРИЯ - В източната част на **Месопотамия** още през III-то хилядолетие пр. Хр. възникнало **Асирийското царство** с главен град **Ашур**. Историята на Асирия, както и тази на **Вавилон**, също е разделена на периоди: "**Староасирийски период**" (20-16 в. пр.Хр.); "**Средноасирийски период**" (15-11 в. пр. Хр.) и "**Новоасирийски период**" (10-7 в. пр. Хр.). В началото царството заемало малка територия, а населението му се занимавало главно с търговия. През този период обществената система била **робовладелческа**.

Тогава царството се наричало "**Алум Ашур**". След няколко успешни военни походи на запад, към **Ефрат**, на юг, по течението на **Тигър** и завладявайки северомесопотамските градове, в края на 19-ти и началото на 18-ти в. пр. Хр., Ашур постепенно се превърнал в силна държава, а владетелят ѝ **Шамши-Адад I** се провъзгласил за "**цар**". Цялата територия била разделена на окръзи или провинции (**халсум**), оглавявани от наместници на царя. След

Шамши-Адад I обаче, Асирия започнала да търпи поражения от Вавилон, управляван по това време от **Хамурапи**. Притиснати от обстоятелствата, асирийците влезли в съюз с **Египет**, за да противостоят на враговете си - **Вавилонското, Митанийското и Хетското** царство. Този съюз бил особено силен по време на египетските фараони **Аменхотеп III** и **Ехнатон**. Така, добивайки мощ, **Асирия** завладяла някога могъщата **Митания**, осъществила успешни походи в **Сирия**, след което нахлула във **Вавилон**, а по-късно осъществила походи и на север. В 12-ти в. пр. Хр. обаче, поради непрекъснатите войни и разходите за тях, за Асирийското царство настъпил упадък. След многобройни военни походи били завладяни **Северна Сирия и Северна Финикия**. В това време обаче, Вавилон започнал да набира сили и водените помежду им войни били с променлив успех. Всъщност Асирия била цивилизация, изградена изцяло на военна основа. Липсата на необходимите суровини и работна ръка, я принуждавали да води непрекъснати войни за набавянето им. Твърде много народи по това време платили висока цена, вследствие унищожителните военни набези на асирийските войски. Но в стремежа си да заграби богатствата на Предна Азия, **Асирия** срещала съперничеството на **Египет, Вавилон и Урарту**, което я принуждавало да води продължителни войни с тях. В резултат от заграбените многочислени съкровища, асирийците започнали строителство на величествени храмове, дворци и мощни крепостни стени в столицата си **Ашур**, а след 9-ти в. пр. Хр. продължили тази дейност в новата си столица **Калху (Нимруд)**.

През 746-745 г. пр. Хр. след продължителни междуособици, на власт дошъл **Тиглатпаласар III**, който извършил важни реформи. Разделил територията на Асирия на малки области и намалил прекомерната власт на наместниците си. Създал постоянна, добре въоръжена армия, състояща се от различни родове воски. Само от Сирия били преселени 73,000 души.

След смъртта на Ашурбанипал започнал стремителен упадък на Асирия. Вавилон се отделил от Асирийската държава, а след него - Мидия. Съюзявайки се превзели **Ашур**, а две години по-късно - и **Ниневия**. Асирийските войски били разбити, аристокрацията - унищожена, градовете - разрушени и населението се смесило с другите народи.

Източник:

<http://www.mitologia.vlez.bg/?showpage=15914>